

بررسی میزان موفقیت ازدواج فرزندان شاهد کشور، در سال 1385¹

احمد مازنی²

محمد روشن³

بیان مساله

خانواده یکی از مهمترین نهادهای اجتماعی است که اساس و پایه حیات اجتماعی محسوب می شود. خانواده تأثیر به سزایی در تعادل روانی، عاطفی و اجتماعی افراد داشته و به عنوان کوچکترین کانون "اجتماعی شدن"، متضمن پذیرش نقشهای اجتماعی و هم نوایی با هنجاری های اجتماعی می باشد که بر مبنای آن ازدواج، معمول ترین شیوه ی تشکیل خانواده است و اسلام نیز بر امر ازدواج و لزوم تشکیل خانواده و اهمیت بنیان آن تاکید فراوان دارد. با ازدواج، خانواده شکل می گیرد ولی این شالوده تا رسیدن به مرحله ثبات، مراحل مختلفی را پشت سر می گذارد، مشکلات فردی، خانوادگی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی می تواند اساس و بنیان خانواده را دستخوش بحران نماید، اعتقاد بر این است که آموزش و مداخلات پیشگیرانه در خانواده و حتی قبل از آن می تواند از بروز این بحران ها جلوگیری کرده و یا از شدت آسیب های آن بکاهد.

بنابراین برنامه ریزی برای پیشگیری از ازدواج های ناموفق و کاهش نرخ طلاق در فرزندان شاهد و ایثارگر نیز ضروری و لازم اجرا به نظر می رسد و سازمان بنیاد شهید و امور ایثارگران نیز با استفاده از نیروهای متخصص، متعهد و با تجربه سازمان و با به کارگیری اصول علمی در زمینه های مورد نیاز به بررسی همه جانبه پرداخته و با آموزش خانواده و زوجین در سن ازدواج و حتی سنین پایین تر سعی در پیشگیری از ازدواج های ناموفق و به تبع آن کاهش طلاق و در صورت وقوع طلاق برنامه ریزی در راستای ساماندهی افراد مطلقه و یا همسر از دست داده نموده است.

¹ ارائه شده در دومین کنگره بین المللی خانواده - دانشگاه شهید بهشتی

² مدیر کل امور اجتماعی و مددکاری بنیاد شهید و امور ایثارگران Madadkari@isaar.ir

³ عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی

جامعه هدف تحت پوشش سازمان بنیاد شهید در طیف سنی از کودک تا سالمند قرار گرفته و آمار جمعیت فرزندان شاهد 146481 نفر، که در حدود 40/4 درصد مجرد و 59/6 درصد متاهل هستند.⁴ که جمعی از آنها در طی سال های 1380 تا 1385 متاهل شده اند. این گزارش به میزان موفقیت ازدواج فرزندان شاهد در سال 1385 و مقایسه آن با سایر اقشار جامعه می پردازد.

ضرورت تحقیق

طلاق در سالهای 1380 تا 1385 در فرزندان شاهد گرچه نسبت نرخ طلاق در سطح جامعه (10/6 درصد بر اساس آمار ثبت احوال کشور) بسیار پایین تر (4/9 درصد) می باشد.⁵ ولی نرخ میانگین طلاق فرزندان شاهد از 3/3 درصد در سال 1380 به 6/2 درصد در سال 1385 رسیده است. بنابراین توجه به میزان موفقیت ازدواج و بررسی دلایل آن اگرچه موجب امیدواری و روشن شدن تاثیر آموزش و مشاوره های برنامه ریزی شده سازمان می باشد. ولی توجه به دلایل طلاق و آسیب شناسی آن نیز لازم است؛ و با عنایت به یافته های بدست آمده می توان برنامه ریزی و آموزش های لازم مد نظر قرار گیرد.

هدف پژوهش

بررسی میزان موفقیت ازدواج فرزندان شاهد کشور، در سال 1385

روش پژوهش

در این مطالعه از روش توصیفی استفاده شده است و هدف آن بررسی میزان موفقیت ازدواج فرزندان شاهد کشور، در سال 1385 بوده است.

¹ گزارش مربوط به مشکلات شایع در جامعه اینترگری کشور سال های 86-1385
3 و 2

رجوع شود به : گزارش وضعیت طلاق در بین فرزندان شاهد - سال 1385 . اداره کل امور اجتماعی و مددکاری

از تحقیق توصیفی می توان برای کشف رابطه ی بین متغیرها استفاده کرد. به عبارت دیگر تحقیق توصیفی به منظور کشف داده ها یا اطلاعاتی به کار برده می شود که از طریق آنها می توان روابط بین متغیرها را مورد بحث و بررسی قرار داد. تحقیق توصیفی برای تعیین روابط علت و معلولی بکار برده نمی شود. این روش بیشتر به منظور کشف رابطه و مستندسازی فرضیه هایی که به صورت علت و معلولی صورت بندی می شوند، مورد استفاده قرار می گیرند. پرسشنامه و مصاحبه، رایج ترین ابزاری هستند که در تحقیق به منظور جمع آوری اطلاعات به کار برده می شوند (دلاور، 1375).

جامعه آماری و نمونه گیری

جامعه آماری این تحقیق 6319 نفر از فرزندان شاهد ازدواج کرده در سال 1385 می باشند و میزان خدمات مشاوره و آموزش خانواده ارائه شده به این عزیزان مورد بررسی قرار گرفته است و همچنین از این تعداد نیز تمامی فرزندان مطلقه شاهد در سال 1385 (394 نفر) فرم استاندارد را تحت عنوان « شناسنامه تحلیلی طلاق» با حضور و راهنمایی مددکار شهرستان محل سکونت تکمیل کرده اند که در این تحقیق اطلاعات فرم مذکور مورد استفاده قرار گرفته است.

روش آماری

بعد از جمع آوری پرسشنامه ها، اطلاعات استخراج گردیده و پس از تحلیل داده ها با استفاده از برنامه SPSS بنا به ضرورت تحقیق از روش های آماری فراوانی، درصد فراوانی و میانگین استفاده شده است.

یافته ها و نتایج

بر اساس آمار موجود فرزندان شاهد 146481 نفر، که در حدود 40/4 درصد مجرد و 59/6 درصد متاهل می باشند. بنا به بررسی های به عمل آمده متوسط سن ازدواج در بین فرزندان شاهد 2 سال کمتر از سطح جامعه و نیز میزان موفقیت آن بیشتر از سطح جامعه می باشد که در نتیجه تلاش، برنامه ریزی و حمایت بنیاد در

زمینه های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و مشاوره ای در تداوم و استحکام هر چه بیشتر نهاد خانواده در جامعه هدف بوده است.

یکی از وظایف عمده و اساسی بنیاد شهید و امور ایثارگران پیش بینی ساز و کار مناسب برای تامین بهداشت روانی فرزندان شاهد می باشد.

- جدول (1) میزان و درصد فراوانی ازدواج و طلاق در بین فرزندان شاهد و مقایسه با سایر افراد جامعه از سال 1380 تا 1385 در سطح کشور را نشان می دهد.

- جدول (1)

ازدواج و طلاق در سطح جامعه			ازدواج و طلاق فرزندان شاهد			سال
درصد	طلاق	ازدواج	درصد	طلاق	ازدواج	
9/5	60500	638940	3/3	224	6828	1380
10/3	67256	650960	4/2	286	6692	1381
10/6	72359	681034	4/5	318	7016	1382
10/2	73882	723976	4/9	316	6411	1383
10/7	84343	787671	6/3	410	6536	1384
12/1	94040	778023	6/2	394	6319	1385
10/6	60500	638940	4/9	224	6319	میانگین کل

اطلاعات جدول شماره (1) حاکی از این است که میانگین طلاق از سال 1380 تا 1385 در فرزندان شاهد سطح کشور 4/9 درصد بوده است در حالی که میانگین طلاق در سطح جامعه 10/6 درصد بوده است به عبارتی میانگین طلاق در فرزندان شاهد 53/8 درصد کمتر از میانگین طلاق در سطح جامعه است.

- جدول (2) میزان و درصد فراوانی ازدواج و طلاق در بین فرزندان شاهد و مقایسه با سایر افراد جامعه در سال 1385 در سطح استان ها را نشان می دهد.

- جدول (2)

سال 1385						استان	ردیف
سطح جامعه			فرزندان شاهد				
درصد	طلاق	ازدواج	درصد	طلاق	ازدواج		
9/1	3944	43188	11/1	20	180	آذربایجان شرقی	1
9/8	3430	34848	8/9	36	406	آذربایجان غربی	2
9	1450	16120	17/6	13	74	اردبیل	3
12/8	6079	47341	8/8	38	432	اصفهان	4
4/3	229	5315	1	1	105	ایلام	5
13/4	1292	9667	7/6	5	66	بوشهر	6
21/5	24667	114900	4/5	24	536	تهران بزرگ	7
0	0	0	3/7	5	136	غرب تهران	8
0	0	0	6/4	7	109	شرق تهران	9
4/8	503	10401	10	6	60	چهارمحال و بختیاری	10
12/7	9266	72863	5/8	39	674	خراسان رضوی	11
8/1	877	10892	9/2	7	76	خراسان شمالی	12
7	522	7502	7/1	2	28	خراسان جنوبی	13
9	4369	48474	3/3	13	391	خوزستان	14
9/1	1116	12214	2/3	2	88	زنجان	15
9/5	518	5436	5/1	4	78	سمنان	16
4/5	889	19823	0	0	143	سیستان و بلوچستان	17
11/3	5702	50453	4/2	17	408	فارس	18
9/5	1201	12578	1/1	1	94	قزوین	19
14/7	1778	12105	11	15	136	قم	20
14/4	2560	17734	8/1	19	235	کردستان	21
8/8	2708	30643	4	9	224	کرمان	22
15/8	3453	21892	7/3	29	395	کرمانشاه	23
7/7	539	7024	0	0	61	کهگیلویه و بویراحمد	24

7/1	1499	21128	5/6	6	107	گلستان	25
11/4	3166	27709	12	17	142	گیلان	26
9/2	1898	20558	4/8	12	250	لرستان	27
12	4123	34440	7/1	18	253	مازندران	28
13	1895	14535	7/8	9	116	مرکزی	29
9	1379	15262	7/1	3	42	هرمزگان	30
11/2	2419	21535	7/9	16	202	همدان	31
5	569	11443	1/4	1	72	یزد	32
12/1	94040	778023	6/2	394	6319	جمع	

اطلاعات جدول شماره (2) حاکی از این است که میانگین طلاق در سال 1385 در فرزندان شاهد سطح استان ها 6/2 درصد بوده است در حالی که میانگین طلاق در سطح جامعه 12/1 درصد بوده است به عبارتی میانگین طلاق در فرزندان شاهد 50/41 درصد کمتر از میانگین طلاق در سطح جامعه است.

- جدول (3) میزان فراوانی و درصد فراوانی ازدواج و طلاق در بین فرزندان شاهد با سایر افراد جامعه در سال 1385 در سطح استان ها را نشان می دهد.

- جدول (3)

سال 1385			استان	رتبه
فرزندان شاهد				
درصد	طلاق	ازدواج		
11/1	20	180	آذربایجان شرقی	1
8/9	36	406	آذربایجان غربی	2
17/6	13	74	اردبیل	3
8/8	38	432	اصفهان	4
1	1	105	ایلام	5
7/6	5	66	بوشهر	6
4/5	24	536	تهران بزرگ	7

3/7	5	136	غرب تهران	8
6/4	7	109	شرق تهران	9
10	6	60	چهارمحال و بختیاری	10
5/8	39	674	خراسان رضوی	11
9/2	7	76	خراسان شمالی	12
7/1	2	28	خراسان جنوبی	13
3/3	13	391	خوزستان	14
2/3	2	88	زنجان	15
5/1	4	78	سمنان	16
0	0	143	سیستان و بلوچستان	17
4/2	17	408	فارس	18
1/1	1	94	قزوین	19
11	15	136	قم	20
8/1	19	235	کردستان	21
4	9	224	کرمان	22
7/3	29	395	کرمانشاه	23
0	0	61	کهگیلویه و بویراحمد	24
5/6	6	107	گلستان	25
12	17	142	گیلان	26
4/8	12	250	لرستان	27
7/1	18	253	مازندران	28
7/8	9	116	مرکزی	29
7/1	3	42	هرمزگان	30
7/9	16	202	همدان	31
1/4	1	72	یزد	32
6/2	394	6319	جمع	

اطلاعات جدول شماره (3) حاکی از این است بیشترین مورد طلاق با فراوانی 17/6 درصد مربوط به استان اردبیل و در استان های کهگیلویه و بویر احمد و سیستان و بلوچستان مورد طلاق در سال 1385 گزارش نشده است.

- جدول (4) میزان ارائه خدمات مشاوره فردی و مشاوره گروهی به فرزندان شاهد در سال 1385 را نشان می دهد.

- جدول (4)

مشاوره فردی	مشاوره گروهی
26885	1967

اطلاعات جدول شماره (4) حاکی از این است 26885 مورد مشاوره فردی و 1967 مورد مشاوره گروهی به فرزندان شاهد در سال 1385 ارائه شده است.

- جدول (5) میزان و درصد فراوانی مشاوره قبل از ازدواج فرزندان شاهد سطح کشور در سال 1385 را نشان می دهد.

- جدول (5)

مشاوره قبل از ازدواج	فراوانی	درصد
دختر	2661	42/1
پسر	3660	57/9
جمع	6321	100

اطلاعات جدول شماره (5) میزان و درصد فراوانی مشاوره قبل از ازدواج فرزندان شاهد سطح کشور در سال 1385 را نشان می دهد. که بیشترین با درصد فراوانی 57/9 درصد مربوط به فرزندان پسر شاهد بوده است.

- جدول (6) میزان و درصد فراوانی دوره های آموزش خانواده فرزندان شاهد سطح کشور در سال 1385 را نشان می دهد.

- جدول (6)

دوره های آموزش خانواده	فراوانی	درصد
دختر	1889	49/4
پسر	1936	50/6
جمع	3825	100

اطلاعات جدول شماره (6) میزان و درصد فراوانی دوره های آموزش خانواده فرزندان شاهد سطح کشور در سال 1385 را نشان می دهد. بیشترین با درصد فراوانی 50/6 درصد مربوط به فرزندان پسر شاهد بوده است.

فهرست منابع:

روزنامه و مجلات

1- آمار معاون مطالعات و تحقیقات سازمان ملی جوانان(1386). روزنامه همشهری. 31 مرداد. ص 5

گزارش های اداره کل امور اجتماعی و مددکاری

- 1- گزارش مربوط به مشکلات شایع در جامعه ایثارگری کشور سال های 86-1385
- 2- گزارش وضعیت طلاق در بین فرزندان شاهد - سال 1385. اداره کل امور اجتماعی و مددکاری
- 3- گزارش عملکرد اداره مشاوره و تحکیم خانواده - سال 1385. اداره کل امور اجتماعی و مددکاری

کتاب:

- 1- آنتونی گیدنز، جامعه شناسی، ترجمه منوچهر صبوری، تهران، نشر نی، 1373.
- 2- باقر ساروخانی.(1370). مقدمه ای بر جامعه شناختی خانواده، سروش.
- 3- بروس کوئن.(1370). جامعه شناختی، ترجمه منوچهر صبوری، فرهنگ معاصر تهران.
- 4- مولوی، حسین.(1379). راهنمای عملی 10 - spss در علوم رفتاری. اصفهان. مهر قائم.